

DRUŠTVO ASOCIACIJA

—društvo nevladnih organizacij in posameznikov na področju kulture

PISARNA

Dalmatinova 4, 1000 Ljubljana

SEDEŽ

Metelkova 6, 1000 Ljubljana

+386 (0)1 4341 244

+386 (0)51 773 611

info@asociacija.si

www.asociacija.si

DAVČNA ŠTEVILKA

38450666 (nismo dav. zav.)

MATIČNA ŠTEVILKA

1768875

TRR

SI56 61000 0014575 664

Ministrstvo za kulturo RS

Maistrova ulica 10
1000 Ljubljana

Ljubljana, 17. avgust 2026

Infrastruktura ni birokracija, presoja učinkov je predpogoj odgovorne reforme
Odziv Asociacije na tiskovno konferenco ob napovedi Ministrstva za kulturo RS o predlogu izstopa iz Javnega zavoda za razvoj sodobne plesne umetnosti

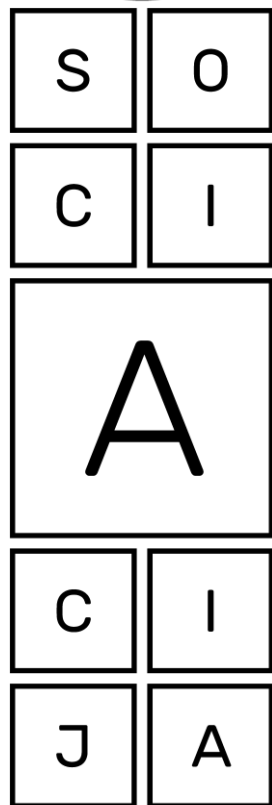
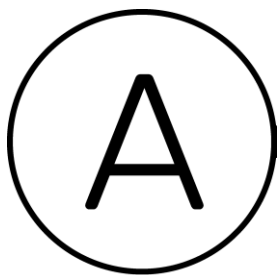
Spoštovani,

v javnosti odmeva napoved Ministrstva za kulturo, da bo vladi Republike Slovenije predlagala izstop iz soustanoviteljstva Javnega zavoda za razvoj sodobne plesne umetnosti. Ministrstvo je zadržke doslej utemeljevalo z različnimi razlogi, v zadnjem času pa kot ključen razlog izpostavlja, da zasnova zavoda, predvsem v kadrovskem delu, ni skladna s koalicijsko in ministričino zavezo, da mora država več nameniti ustvarjalnosti in manj birokraciji. Dodatno čudi pojasnilo ministrice, da je mogoče posamezne naloge zavoda, zlasti na področju gostovanj, mreženja in decentralizacije, izvajati v okviru obstoječih institucij, predvsem Javnega sklada Republike Slovenije za kulturne dejavnosti (JSKD).

Po našem mnenju bi moral biti vrstni red odločanja drugačen od tega, kar je mogoče razbrati iz dosedanje komunikacije ministrstva: **najprej odločitev, nato pa oblikovanje oziroma sporočanje razlogov, ki naj bi jo utemeljili.** Ministrstvo pri tem javnosti in deležnikom ne omogoči neodvisnega preverjanja dejanskega stanja, ne pokaže, ali je mogoče težave odpraviti znotraj obstoječega modela, niti v dialogu s stroko in deležniki ne predstavi drugih možnosti in njihovih posledic. Proces prav tako ne izkaže, da je bila odločitev sprejeta na podlagi celovite presoje posledic za javni interes.

V Asociaciji zagovarjamo kontinuiteto kulturne politike ter podpiramo reforme in spremembe, ki temeljijo na preverljivih podatkih in potrebah področja ter upoštevajo strokovne argumente. Ni dovolj zgolj zatrditi, da obstaja problem, in na tej podlagi sprejeti odločitev. Problem je treba izkazati s podatki, ki omogočajo neodvisno preverjanje, pred spremembami pa jasno pokazati, kako bodo alternativni modeli zagotovili kontinuiteto že prevzetih obveznosti, vključno s črpanjem evropskih sredstev, izvajanje javnega interesa za kulturo ter okrepili položaj deležnikov kulturnega ekosistema.

Trditev, da je mogoče določeno nalogo opravljati znotraj druge institucije, sama po sebi žal ni strokovna podlaga za spremembo javne kulturne infrastrukture. Treba je pokazati, ali ima druga institucija ustrezne pristojnosti, strokovne in kadrovske kapacitete, sredstva ter razvojno poslanstvo. Ključno



vprašanje pa je, ali lahko nalogo opravlja enako kakovostno oziroma bolje ter ob tem zagotavlja njen dolgoročni razvoj.

Če so bile težave v ustanovitvenih dokumentih, financiranju ali organizaciji rešljive, bi bilo treba najprej preveriti možnosti njihove odprave. Če niso bile, mora ministrstvo pojasniti, zakaj. **Če je ministrstvo že sprejelo odločitev o drugačnem modelu, mora predstaviti tudi, kako bo ta model deloval.** Reforma je namreč predvsem odgovor na vprašanje, **kaj bo odslej delovalo drugače, kako in zakaj bo delovalo bolje ter kako bo s tem kulturni ekosistem okrepljen.**

Infrastruktura ni birokracija

Pri tem želimo posebej opozoriti na uporabo pojma debirokratizacija.

Koalicijska in ministričina morebitna prizadevanja za zmanjševanje nepotrebnih administrativnih bremen so po našem mnenju lahko pomemben korak k učinkovitejši kulturni politiki. Vendar je pri tem nujno jasno razlikovati med **birokratskimi postopki** ter **strokovnimi, produkcijskimi, organizacijskimi in razvojnimi kapacitetami.**

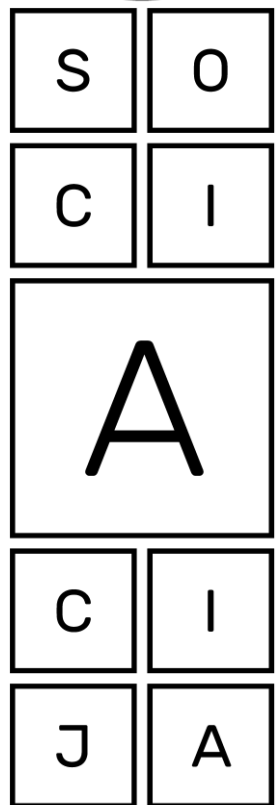
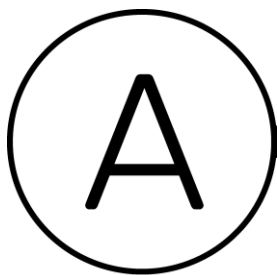
Producent, organizator, tehnični delavec, strokovni sodelavec, administrator ali vodja projekta, pa tudi zaposleni v javnih zavodih in nevladne organizacije niso birokracija. Njihovo delo omogoča, da umetniško delo nastane, se razvija in izvede, doseže občinstvo ter se vključi v širši kulturni prostor. Cilj debirokratizacije, ki ga bomo podprli, bo **zato manj nepotrebnih administrativnih bremen in zato več za ustvarjalnost, ne pa manj kulturnega ekosistema in infrastrukture.**

Če se pod oznako birokracije zmanjšujejo produkcijske, strokovne, podporne in infrastrukturne kapacitete, se administrativno breme v resnici ne odpravi. Prenese se na nevladne organizacije, ustvarjalce in druge izvajalce, ki morajo nato sami prevzemati naloge, za katere država ne zagotavlja več ustrezne infrastrukture.

Ali drugače: to ni preprosto več sredstev za ustvarjalce. Pomeni tudi, da se ustvarjalce še dodatno spreminja v producente, založnike, administratorje, tehnične delavce, za katere se zdi, da jih aktualno ministrstvo želi razumeti kot birokrate, s tem pa se breme organizacije, administracije in produkcije prenaša nanje, namesto da bi dejansko okrepili njihovo sposobnost ustvarjati.

To je posebej problematično na področjih, kjer je država sama prepoznala razvojni primanjkljaj, tudi na področju sodobnega plesa. Domača ustvarjalnost potrebuje več kot možnost gostovanja predstav. **Razvoj področja pomeni tudi pogoje za vaje, raziskovanje in ustvarjanje, rezidence, produkcijsko in tehnično podporo, koprodukcije, razvoj in profesionalizacijo kadrov, mednarodno sodelovanje, razvoj občinstev ter strokovne kapacitete.**

Vse to, kar naj bi opravljal tudi novi javni zavod, niso dodatki k umetniškemu delu. **So temeljni pogoji, zaradi katerih umetniško delo sploh lahko nastane, se razvija in doseže svoje občinstvo.**



JSKD in razvojni zavod nista medsebojno zamenljiva

Ministrstvo kot možnost za izvajanje dela nalog javnega zavoda navaja JSKD. Pri tem pa je treba razlikovati med tem, da dve instituciji izvajata posamezne podobne dejavnosti, in tem, da opravljata isto funkcijo.

JSKD je pomembna nacionalna kulturna mreža, katere poslanstvo je spodbujanje kulturne ustvarjalnosti ter strokovna in organizacijska podpora **ljubiteljskim kulturnim dejavnostim**. Njegova razvejana mreža območnih izpostav in aktualni razpisi to vlogo jasno potrjujejo.

To je pomembna in potrebna funkcija kulturnega sistema. Vendar iz tega ne sledi, da lahko JSKD brez dodatnih pogojev **prevzame funkcijo specializirane razvojne, produkcijske in infrastrukturne institucije za poklicno področje sodobnega plesa**.

Vprašanje zato ni, ali lahko JSKD podpira plesne dogodke, gostovanja ali decentralizacijo, temveč: **ali lahko prevzame celotno funkcijo specializirane razvojne infrastrukture, ki jo je država za področje sodobnega plesa sama prepoznala kot javni interes?**

Če je odgovor pritrdilen, mora ministrstvo pokazati, **kako**: katere naloge bo JSKD prevzel, katere dodatne pristojnosti, kadre, sredstva in prostore bo za to dobil ter kako bo zagotovljene strokovna, produkcijska in razvojna podpora poklicnim ustvarjalcem, rezidence, koprodukcije, mednarodno sodelovanje in dolgoročni razvoj področja.

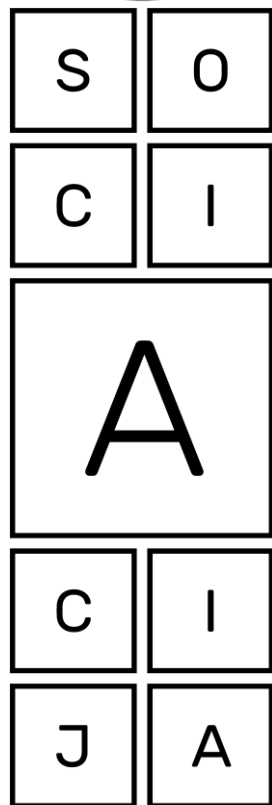
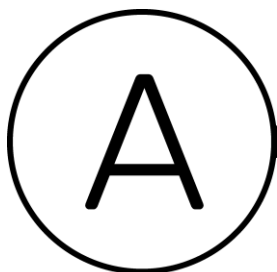
Dokler teh odgovorov ni, alternativnega modela ni mogoče strokovno oceniti in podpreti. Za zdaj je predstavljena predvsem napoved morebitnih korenitih sprememb institucionalne ureditve, pri katerih v dani situaciji prepoznavamo več tveganj kot priložnosti za krepitev kulturnega ekosistema, področja sodobnega plesa ter poklicne ustvarjalnosti nevladnih organizacij in samostojnih ustvarjalcev. **Ob tem opozarjamo, da veljavni zakon razlikuje med poklicnimi in ljubiteljskimi organizacijami prav zato, ker državi javni interes na področju kulture pomagajo zagotavljati na specifičen način in imajo različne potrebe.**

Če ministrstvo meni, da je mogoče javni interes izvajati bolje, mora boljši model pokazati in utemeljiti na dokazih, v dialogu z deležniki področja in stroko ter s presojo njegovih učinkov. **Ni dovolj reči, da je mogoče posamezno nalogo opraviti. Dokazati je treba, da bo javni interes po spremembi zagotovljen bolje, učinkoviteje in dolgoročno stabilneje.**

Predhodna presoja učinkov zato ni ovira za reforme. Je njihov nujni pogoj.

Zaveze ministrstva morajo veljati tudi pri konkretnih odločitvah

Ministrstvo in ministrica sta kot pomembna načela prihodnje kulturne politike izpostavljala dialog, na podatkih in dokazih temelječe odločanje, decentralizacijo ter krepitev javnih zavodov na način, ki bo krepil celoten kulturni ekosistem, tudi nevladne organizacije in samostojne delavce v kulturi. Ministrica je v prvem javnem nagovoru po imenovanju dejala, da se bo tistemu delu sektorja, ki ji ne zaupa, dokazala z delom. Prav je, da se te zaveze preverljivo udejanjajo tudi pri konkretnih odločitvah, ki spreminjajo že vzpostavljeno javno kulturno infrastrukturo.



Ministrstvo za kulturo si pri tem zaradi položaja in ugleda želimo videti predvsem kot **strokovno opremljeno ministrstvo**. Kadar so že javne predstavitve področja oprte na nepopolne ali napačne podatke¹, je vprašanje, na kako zanesljivih dejstvih so utemeljene interne analize, ki naj bi bile podlaga za pomembne sistemske odločitve, neizogibno. **Površnost pač ni ne učinkovitost ne gospodarnost**. Verjamemo, da lahko ministrstvo razpravo vrne na raven strokovnosti, ki jo od osrednje nacionalne institucije na področju kulture pričakujemo.

Dialog seveda ne zahteva, da ministrstvo sprejme vsak predlog stroke. Pred pomembno sistemsko odločitvijo pa mora omogočiti predstavitev, preverjanje in obravnavo relevantnih argumentov. **Vključevanje deležnikov namreč ni formalnost, temveč način, da država pred odločitvijo preveri njene dejanske posledice**. Od ministrstva zato pričakujemo, da pri prihodnjih kulturnopolitičnih spremembah svoja načela in zaveze spoštuje in uveljavlja.

Za vsa vprašanja in pojasnila vam ostajamo na voljo.

Lep pozdrav,

Društvo Asociacija

¹ Ministrica dr. Ignacija Fridl Jarc je na tiskovni konferenci 11. avgusta 2026 med drugim navedla, da Ministrstvo za kulturo pri JSKD »mesečno plačuje plačo več kot 50 zaposlenim«. *Letno poročilo JSKD za leto 2024* navaja 102,5 zaposlenega, od tega 21 v centralni službi in 81,5 na območnih izpostavah; po istem poročilu je bilo 88 delovnih mest financiranih iz državnega proračuna. Če je ministrica z navedbo želela govoriti zgolj o zaposlenih, katerih plače se financirajo iz državnega proračuna, je navedeni podatek drugačen od podatka v uradnem poročilu. Primer navajamo zato, ker ministrstvo s kadrovsko strukturo JSKD utemeljuje svoje razmišljanje o organizaciji javne kulturne infrastrukture; pri takšnih odločitvah je zato posebej pomembno, da so uporabljeni podatki natančni, jasno opredeljeni in preverljivi.